

BOTANICUM

KASVITIETEEN TIEDOTUSLEHTI • 10/2014 • 21.11.2014

Helsingin yliopiston Luonnontieteellisen keskuksen Luomuksen kasvitieteen yksikkö
sekä Biotieteiden laitos (kasvibiologia)

Vastaava päätoimittaja Marko Hyvärinen (@helsinki.fi), toimittaja Leena Helynranta (@helsinki.fi)

LUONNONTIETEELLINEN KESKUSMUSEO
KASVITIEDE

Kasvitieteen kollokviot

Kasvitieteen kollokviot järjestetään **torstai-iltapäivinä kello 14.00–15** Kaisaniemessä kasvimuseorakennuksen Nylander-salissa. Esitykseen voi hakea kahvin mukaan toisen kerroksen kahvihuoneesta. Kollokvion järjestäjänä toimii kasvitiimin intendentti **Leo Junikka** (@helsinki.fi). Tervetuloa!

4.12. Puutarhuri **Katriina Rautala**: *Kokemuksia Diploma in Horticulture -koulutuksesta Kew'ssa.*

18.12. Intendentti **Mikko Piirainen**: *Salicornia-tutkimuksia.*

Kasvitieteen yksikön henkilökunta

Sammaltiimin kokoelmakoordinaattorin kuudestatoista hakijasta haastateltiin neljää.

Hakemusten ja haastattelujen perusteella työryhmä päätti yksimielisesti esittää tehtävään **Sanna Laaka-Lindbergia**. Päätöksen ottamisesta tehtävään tekee Luomuksen johtaja.

Vierailijoita

1.11.–31.1. **Viktoria Tarasova**, Venäjä, Petrozavodsk State University. *Lichens of Karelia and Archangelsk region.* Yhteyshenkilö Leena Myllys.

17.–23.11. **Kai Vellak & Nele Ingerpuu**, Viro, University of Tartu. *Identification of bryophytes collected from French Guayana.* Yhteyshenkilö Sinikka Piippo.

19.11. **Anne Budinger**, Saksa, Dortmund, visited ENSURE & The Fifth Dimension research groups, with a colleague and 12 students. Yhteyshenkilöt Susanna Lehvävirta ja Marja Mesimäki.

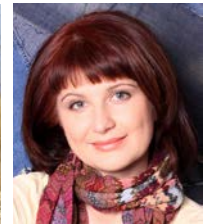
23.–29.11 **Angella Sonina & Vera Androsova**, Venäjä, Petrozavodsk State University. *Lichens of Petrozavodsk city, Lichens of rocky forest communities.* Yhteyshenkilö Leena Myllys.

Vellak

Ingerpuu

Tarasova

Saatu apuraha

Maria Hällfors, 1 300 € kanslerin matka-apuraha (Bio- ja ympäristötieteellinen tiedekunta), osallistumiseen IBS2015 -kongressiin (International Biogeography Society 7th Biennial Conference), 8.–12.1.2015, Bayreuth, Saksa. Maria esittää kongressissa posterin (ja ”salamapuheen”): **Hällfors, M., Liao, J., Dzurisin, J., Grundel, R., Hyvärinen, M., Towle, K., Wu, G. & Hellmann, J.J.**, *Implications for conservation decisions of modelling populations versus species under climate change.*

Valtaisa urakka valmistumassa – rakennustöiden osalta

Kaisaniemen systemaattisen puutarhan uudistamisremontti etenee aivan aikataulussaan. Urakoitsijan kanssa pidetään luovutuskatselmus 5.12.2014! Tietysti jos sataa hirveästi lunta, luovutus siirtyy huhtikuulle 2015. Joitakin vähäisiä

viimeistelyitä jää ensi keväälle. Silloin päästään myös istuttamaan uusia kasveja. Moni istutusruutu tulee saamaan kasvinsa vasta 2016 tai mahdollisesti vielä myöhemmin, sillä kaikkien lajien siemeniä ei ole vielä saatu puutarhaan. Jotta rikkakasvit eivät valtaisi istutusalueita etenkin istutuksia odotellessa, levitetään mullan päälle maatuva kangas- tai paperipohjainen orgaaninen kuitukate. Sen päälle tulee vielä tumma havupuun kuorikate. Kuitukate maatu pois eikä siten tule aiheuttamaan pintajuuriisuutta tai muita kasvuongelmia, kuten Kumpulassa aikoinaan kävi. — Pertti Pehkonen

Kuva LH 20.11.2014

Global Plants Initiative (GPI) kuulumisia 2014

Helsingin yliopiston kirjasto on päättänyt tilata JSTOR Global Plants -tietokannan (plants.jstor.org) kaikkien yliopistolaisten käyttöön vuodeksi 2015. Yli kaksi miljoonaa näytettä sisältävä, ja yhä kasvava, tietokanta vaihtaa julkaisualustaa ennen vuodenvaihdetta. Verkkosoite ja näytteiden URLit pysyvät samoina, mutta mm. hakumoottori tulee uudistumaan.

Vuodesta 2004 toiminut GPI on yli 330 instituutin 75 maassa toimiva hanke, jonka tavoite on kasvi- ja sienitieteellisiä näytteitä kuvantamalla ja metatiedot tallentamalla luoda mahdollisimman kattava tyyppinäytteiden verkkotietokanta. Kasvimuseo on ollut mukana vuodesta 2009 ja tuottanut noin 11 500 näytettä yhteisön yhteiseen GP-tietokantaan. Työ tulee jatkumaan ainakin kesään 2016.

GPI:n seitsemäs vuosikokous järjestettiin Panaman Panama Cityssä 22.–26.9. Kokouksen pääpaino oli miettiä miten hanke jatkaa Andrew W. Mellon -säätiön rahoituksen nyt loputtua. — Ari Taponen

Kokousväki illallisen päätteeksi jazz-baarissa Las Bóvedas, Panama City. © STRI (Smithsonian Tropical Research Institute, Panama)

Näkymä hotellilta, Panama City. © STRI

Global Plants Initiative (GPI) 2014

HULib has subscribed the JSTOR Global Plants database (plants.jstor.org) for the year 2015. This GPI community-contributed database already has over two million scanned images of type specimens of plants and fungi produced by 330 herbaria in 75 countries. GPI Helsinki will continue contributing at least until summer 2016. JSTOR Global Plants database will shortly change its publishing platform and minor changes are due to happen, but all URLs will remain the same.

The 7th Annual Meeting of Global Plants Initiative was held 22.–26.9.2014 in Panama City, Panama. Main focus of discussions and workshops was the sustainability of GPI and GP database now that the Andrew W. Mellon Foundation funding has ended. — Ari Taponen

Uusia julkaisuja 2014

- Huhtinen, S. & Stenroos, S. 2014: Kätkeyttä kauneutta. — Suomen Luonto 6/2014: 40–43.
- Kärnefelt, I., Arup, U., Arvidsson, L., Bendiksby, M., Båtvik, J. I., Feuerer, T., Galloway, D. J., Haugan R., Klepsland, J. T., Kukwa, M., Larsson, U., Launis, A., Millanes, A. M., Prieto, M., Pykälä, J., Seaward, M. R. D., Thell, A., Timdal, E., Tsurykau, A., Wall, S. & Westberg, M. 2014: Lichens from the Vadstena Monastery churchyard – the burial place of Erik Acharius. — Graphis Scripta 26(1–2): 34–39.
- Myllys, L., Velmala, S., Lindgren, H., Glavich, D., Carlberg, T., Wang, L-S. & Goward, T. 2014: Taxonomic delimitation of the genera *Bryoria* and *Sulcaria*, with a new combination *Sulcaria spiralifera* introduced. — The Lichenologist 46(6): 737–752. <http://dx.doi.org/10.1017/S0024282914000346>
- Thell, A., Alstrup, V., Arup, U., Bendiksby, M., Czarnota, P., Feuerer, T., Haugan, R., Kärnefelt, I., Klepsland, J. T., Kukwa, M., Launis, A., Millanes, A. M., Motiejūnaitė, J., Nordin, A., Prieto, M., Pykälä, J., Seaward, M. R. D., Timdal, E., Tsurykau, A., Vitikainen, O. & Westberg, M. 2014: New or interesting lichens and lichenicolous fungi from the Vadstena area, Östergötland, Sweden. — Graphis Scripta 26(1–2): 15–33.
- Sennikov, A. N. 2014: Proposal to conserve the name *Sorbus* (*Rosaceae*) with a conserved type. — Taxon 63(5): 1139–1140.
- Sennikov, A. N. 2014: Proposal to amend Rec. 46A endorsing the use of standardized author citations of names. — Taxon 63(5): 1144.
- Sennikov, A. N., Chase, M.W., Christenhusz, M.J.M., Esser, H.-J. & Väre, H. 2014: Proposals to amend Art. 41 for incorporating different styles of bibliographic citations. — Taxon 63(5): 1143–1144.

Esiintymisiä

von **Bonsdorff, T.:** *Mitä Sienityöryhmälle kuuluu?* Esitys Eliötyöryhmäseminaarissa, Suomen ympäristökeskus, Helsinki, 4.11.

Junikka, L.: *Kokemuksia Kumpulän kasvitieteellisen puutarhan erikoisuuksista.* Esitelmä Puutarhanrakentajat ry:n Rakentajapäivässä, Vantaan tiedekeskus Heureka, 19.11.

Lindgren, H.: *Tummaluppojen (Bryoria) takkuinen taksonomia.* Esitelmä Tampereen kasvitieteellisen yhdistyksen kokouksessa, Tampere, 11.11.

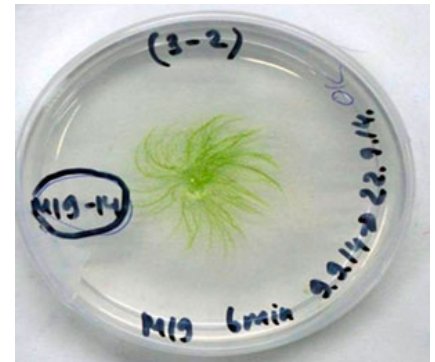

Ajankohtaista ESCAPEssa

Suomen luonnonvaraisten kasvien etäsuojeluhankkeen vuosikokous pidettiin etäkokouksena 29.10. Kokouksessa käytiin läpi eri tahoilla kuluneen vuoden aikana työpakettien eli hankkeen toiminnallisten osien puitteissa toteutuneet työt ja koottiin yhteen aikaansaadut tulokset. Oli ilo havaita, että tekemisen into hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi jatkuu ja että omistautuminen ja panostaminen hyvien tulosten eteen näkyivät monissa eri toimissa siten, että olimme jopa ylittäneet asetetut tavoitteet. Luomuksen toimijoiden ohella hankkeen eri osapuolten panos onkin ollut vahva kenttätöiden toteuttamisessa eri puolilla Suomea. Yhteistyö viranomaisten kuten paikallisten ELY-keskusten kanssa on sujunut hyvin.

Siemeniä on Kumpulän siemenpankkiin toimitettu tänä vuonna 59 lajista kaikkiaan 68 eri kantaa. Siementen ja taimien vaihto hankkeessa mukana olevien puutarhojen (Oulun yliopiston kasvitieteellinen puutarha ja Helsingin Kumpulän kasvitieteellinen puutarha) välillä on jatkunut tiiviisti. Kryosäilytykseen on saatu uusia lajeja. Sammalten kryosäilytyksessä on sekä *in vitro* - että varsinaisen kryosäilytyksen menetelmien kehittämisessä edistytty lupaavasti. Lokakuun lopussa oli kaksi hankkeen etappi-tavoitetta, jotka molemmat ovat toteutuneet vähintäänkin lupaavasti. Avustetun leviämisen kokeisiin on *ex situ* -lisäykseen saatu tavoitteeksi asetetun kahden lajin sijasta jo kolme lajia, mutta kenttäkokeet siirtyvät vuoteen 2015. Populaatioiden vahvistamisessa tavoitteena oli saada viisi lajia mukaan lokakuun loppuun mennessä, mutta tämä tavoite on ylittynyt sekä Oulussa että Kumpulässä moninkertaisesti. Yksin Oulussa on tässä toiminnassa mukana jo yhteensä 23 lajia! Raportti työpaketin C.6 Population increasing scheme toiminnasta on lähiaikoina luettavissa ESCAPE verkkosivuilla www.luomus.fi/escape.

Hankkeen yleisötyöhön kuuluvien suurelle yleisölle suunnatun näyttelyn ja koululaisten interaktiivisen työpajan valmistelut on aloitettu. Ne toteutetaan loppukesällä 2015 Kaisaniemessä. Hankkeessa on aloitettu myös ison väliraportin valmistelu. Sen deadline on 31.1.2015. Vuosikokouksessa esitetyt toimintaraportit ovat pohjana väliraportille, johon toiminnan esittelyn ohella kuuluu yksityiskohtainen taloudellisen tilanteen raportointi. — Sanna Laaka-Lindberg

Petrimaljalla *in vitro* -kasvatuksessa Oulun yliopiston kasvitieteellisessä puutarhassa isonuijasammalen (*Meesia longiseta*) itiöstä itänyttä alkeisrihmaa. Sammalkasvatusten ongelmana olleet kontaminaatiot on opittu saamaan paremmin kuriin. © Jaanika Edesi

Kasvitieteen kirjaston uutuuksia

Allen, B. 2014: Maine mosses. Drummondiaceae – Polytrichaceae. — 605 s. Memoirs of the New York Botanical Garden 111: 1–605.

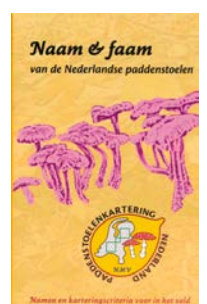
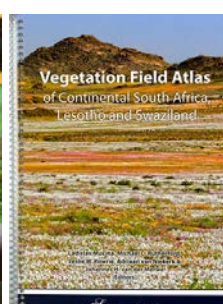
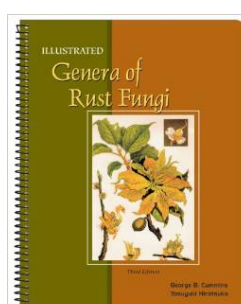
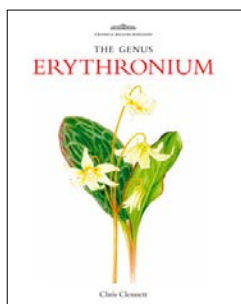
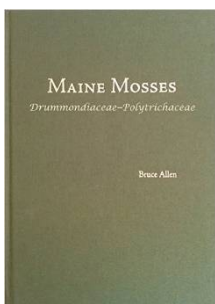
Clenett, C. 2014: The genus *Erythronium*. — 250 s. A Botanical Magazine Monograph. Kew Publishing, Royal Botanic Gardens, Richmond, Surrey, UK.

Cummins, G. B. & Hiratsuka, Y. 2003: Illustrated genera of rust fungi. 3rd ed. — 240 s. American Phytopathological Society. St. Paul, MN.

Cunningham, A. B., Campbell, B. M. & Luckert, M. K. (eds.) 2014: Bark. Use, management, and commerce in Africa. — Advances in Economic Botany 17: 1–304.

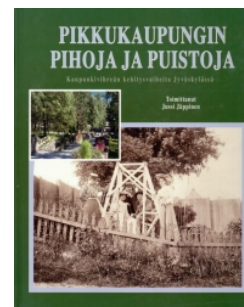
Mucina, L., Rutherford, M. C., Powrie, L. W., van Niekerk, A. & van der Merwe, J. H. (eds.) 2014: Vegetation field atlas of continental south Africa Lesotho and Swaziland. — Strelitzia 33: 1–47.

Werkgroep Paddenstoelenkartering Nederland 2014: Naam & faam van de Nederlandse paddenstoelen. Namen en karteringscriteria voor in het veld. — 201 s. Nederlandse Mycologische Vereniging, Apeldoorn.

Lahjoitus Pentti Alangolta

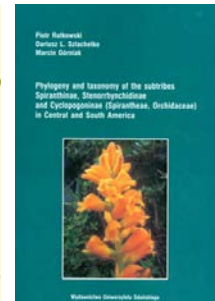
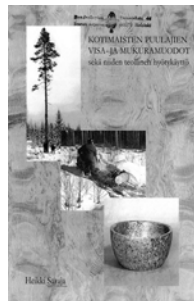
Jäppinen, J. (toim.) 1996: Pikkukaupungin pihoja ja puistoja. Kaupunkivihreän kehitysvaiheita Jyväskylässä. — 112 s. Jyväskylän puutarhaseura, Jyväskylä. (Dendrologian Seuralle.)

Johannes Enrothilta

Rutkowski, P., Górniak, M. & Szlachetko, D. L. 2008: Phylogeny and taxonomy of the subtribes Spiranthinae, Stenorrhynchidinae and Cyclopogoninae (Spirantheae, Orchidaceae) in Central and South America. — 348 s. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego. Gdańsk.

Jouko Rikkiseltä

Rikkinen, J. 2014: Heinät ja sarat Suomen luonnossa. — 176 s. Otava, Helsinki.

Seppo Vuokolta

Saraja, H. 2005: Kotimaisten puulajien visa- ja mukuramuodot sekä niiden teollinen hyötykäyttö. — 100 s. + 4 liitettä. AMK-opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu, Muotoiluinstituutti.

Vanamon syystapahtuma 29.11.

Suomen Biologian Seura Vanamon syystapahtuma **lauantaina 29.11.** klo10–13.45 Tieteiden talolla. *Tutkimusretket, nykypäivän tutkimusmatkailijoiden kertomuksia.* Kahvitarjoilu alkaa klo 9.45. Vapaa pääsy.

- 10.00 Alkusanat, **Jouko Rikkinen**
 10.05–11.40 Sademetsien tuntemattomat maailmat, Ilari Sääksjärvi
 Puutaheinää Brasilian Amazoniasta, **Leo Junikka**
 12.00–13.45 Arktiksen ravintoverkot uusiksi, Tomas Roslin
 Keskitalvi Antarktiksien merijäissä, Janne Rintala
 Savanneilta sumumetsiin – kasvien ja jäkälien perässä Kenian Taitavuorilla, **Jouko Rikkinen**

Saarniseminaari 5.12.

Dendrologian Seuran Saarniseminaari **perjantaina 5.12.** klo10–15.30 Tieteiden talolla. Vapaa pääsy. Ohjelmassa:

- Saarni sukuna, Eva Wallander
- Suomessa menestyvät saarnet, **Henry Väre**
- Saarnensurma ja perinnemaisemat, **Carl-Adam Hægström**
- Luontaiset saarniesiintymät Uudenkaupungin saaristossa, Sakari Hinneri
- Saarnen geneettinen säilyttäminen, Mari Rusanen
- Suomen suurimmat saarnet, Jukka Lehtonen

Uhanalaisseminaari 5.12.

Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN – International Union for Conservation of Nature) punainen lista täyttää 50 vuotta. Ympäristöministeriö järjestää juhlavuoden merkeissä uhanalaisseminarin **perjantaina 5.12.** klo 10–13 Säätytalolla. **Ilmoittautuminen** tilaisuuteen [verkossa](#).

- 10.00 Tilaisuuden avaus, Ilkka Heikkinen
 10.10 The IUCN Red List of Threatened Species – how it began, and what it is today, Simon N. Stuart
 10.40 Suomen uhanalaisuusarviointien 30-vuotinen taival, Pertti Rassi
 11.10 50 vuotta suojelubiologiaa, Ilkka Hanski
 11.40 Valkoselkätikka – seuranta ja suojelua kolmella vuosikymmenellä, Timo Laine
 12.10 Biologiset kokoelmat ja Suomen lajitietokeskus – merkitys lajien suojelussa ja arvioinnissa, **Leif Schulman**
 12.40 Suomen lajiston tila – pysähtyykö uhanalaistuminen? Esko Hyvärinen

Puutarhan ystävien glögitilaisuus 10.12.

Kasvitieteellisen puutarhan ystävien perinteiset jouluglögit nautitaan Kaisaniemen Palmusalissa **keskiviikkona 10.12.** klo 17.30. Ylipuutarhuri **Pertti Pehkonen** kertoo Kasvitieteellisen puutarhan vuodesta 2014 ja ensi vuoden suunnitelmista, erityisesti Kaisaniemen ulkopuutarhan rakentamisesta.

Sieniseurauksen joulukuun kokous

Suomen Sieniseurauksen kokous **tiistaina 16.12.** klo 18 Tieteiden talolla. *Syksyn sienilöytöjä.* Kokousvieraiden itse ottamien kuvien esittely on tilaisuudessa toivottavaa.

Botanicum 11/2014 ilmestyy perjantaina 19.12. Aineisto toimittajalle 17.12. mennessä.